

Отже, з поширенням масових явищ та угруповань розгортається пошук засобів управління ними, прийомів оптимізації масової поведінки людей та підвищення ефективності організаційно-управлінських процесів, зокрема, у діяльності поліції. Перспективними у наукових пошуках є питання підвищення професійно-психологічно стійкості поліцейських до дій у екстремальних масовидних ситуаціях, озброєння їх новими теоретичними ідеями та емпіричними фактами, зокрема, щодо нових форм прояву масової поведінки («шопінг-бунт», «кримінальний карнавал», «соціальне хакерство»), розробка соціально-психологічних технологій професійних дій у подібних ситуаціях аби забезпечити чіткість, своєчасність й узгодженість дій тощо.

Список бібліографічних посилань

1. Нестеренко С. Как управлять «толпой» без дубинок и водомётов – технология протеста // Реальный «утопизм»: сайт. URL: http://elenapyuhtia.blogspot.com/2014/11/blog-post_25.html (дата звернення: 27.02.2017).
2. Психологические рекомендации по эффективному взаимодействию с толпойметод. рек./МВД России, УМВД России по Хабаров. краю. Хабаровск, 2015. 11 с. URL: https://27.mvd.ru/upload/site30/informirovanie/metod_rekomendacii/10Psikhologicheskie_rekomendatsii_po_effektivnomu_vzaimod_eystviyu_s_tolpoy.DOC (дата звернення: 27.02.2017).

Отримано 28.02.2017

УДК 342.951

Григорій Володимирович ДЖАГУПОВ,

заступник декана факультету № 3

(підрозділів поліції превентивної діяльності)

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, професор;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4443-9114>

ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ОСОБИСТОСТІ – СКЛАДОВА БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА

Безпека окремої особи складається безпека суспільства в цілому. Проаналізовано напрямки дослідження та основні компоненти психологічної безпеки як складової безпеки суспільства.

У сучасних наукових дослідженнях більшість науковців, аналізуючи поняття «безпеки», підкреслюють, що це стан позитивного функціонування і розвитку соціальних, економічних, технічних, екологічних і біологічних систем, який унеможливує загрози для стійкого розвитку суспільства, держави, економіки та особистості, а також їх залежність від інших держав або окремих людських угруповань [1, с. 272].

Зазначимо, що «безпека суспільства» – загальний термін визначення зусиль, спрямованих на подолання сучасних загроз безпеці суспільства. Поняття «безпеки суспільства» сформувалось внаслідок усвідомлення феноменів ідентичності та згуртованості суспільства як джерел нестабільності. Безпека суспільства – це новий вимір, який зараз створюється. Вона повинна заповнити відстань між безпекою держави та захищеністю людей [2, с. 6].

У свою чергу, з безпека окремої особи складається безпеки суспільства в цілому. Відповідно, звертаючи увагу на безпеку пересічного громадянина, тобто особи, яка є так би мовити спостерігачем, треба зазначити, що людина в сучасному світі постійно перебуває під тиском несприятливих обставин та небезпек, що загрожують її благополуччю, суспільному становищу та навіть життю. Динамічні трансформації світової системи, держав та суспільств, кризи та нестабільність, що є їх наслідками, зумовлюють різноманітні загрози – глобальні проблеми, нерівномірність економічного розвитку, тероризм та інші форми ризиків, які позбавляють людину впевненості у майбутньому. Відповідно людина намагається відновити цю впевненість, а отже побудувати самостійно і в співпраці з іншими таку систему безпеки, що гарантувала б їй і суспільству найбільш можливий її рівень. Безпека особи, що є відповіддю на такі потреби людини, охоплює все більше сфер людського життя, а отже вбудовується у систему безпеки, що включає значну кількість рівнів та видів, тобто у систему загальної безпеки [3].

Як підкреслює у своїх дослідженнях І. Приходько [4], безпеку людини можна розуміти як загальну захищеність від небезпек, що завдають збитку насамперед життю і здоров'ю. Індивідуальний рівень безпеки людини регулюється його потребою в безпеці або самозбереженні й виступає як резерв безпеки людини в ситуаціях, в яких соціально орієнтовані способи досягнення безпеки не знаходять належного застосування через різні обставини.

Аналізуючи новітні глобальні трансформації А. Гальчинський, визначає складну специфіку сучасної епохи, її функціональну незбалансованість та системну невизначеність, слід виходити з найпростішого та з найбільш значущого твердження, а саме з того, що головним суб'єктом цивілізації є людина. Людина підпорядковує її розвиток передусім цілям свого самовідтворення, задоволення власних потреб та інтересів – матеріальних і постматеріальних, духовних. Останні є могутнім двигуном суспільно-історичного прогресу. Вони утворюють ту «пружину», яка надає руху механізмів розвитку, що формуються у структурі цивілізаційного прогресу. Йдеться, таким чином, про те, що суперечність між зростаючими потребами та інтересами людини, з одного боку, і можливостями та умовами цивілізаційного

розвитку, спрямованого на їх задоволення, – з іншого, має розглядатися як найзагальніша природна основа цивілізаційного процесу [5, с. 77].

Психологічна безпека розглядається нами як окремий самостійний вид суспільної безпеки, тому що вона взаємопов'язана з усіма сферами життєдіяльності та суттєво впливає на кожен з них. Вона містить такі складові: психічне здоров'я окремих громадян; психічне здоров'я окремих соціальних груп; інформаційно-психологічну; соціально-психологічну; морально-психологічну; політико-психологічну; етнопсихологічну; владно-психологічну та ін. [1, с. 277].

Останнім часом українські вчені зробили вагомий внесок у розробку цього питання, власні погляди на цю проблему та її різні аспекти запропонували М. Варій, З. Карпенко, С. Лебедева, І. Ліпатов, Н. Оніщенко, В. Пасічник, Л. Перелигіна, Я. Подоляк, І. Приходько, Ю. Приходько, В. Резніков, В. Рютін, О. Тімченко, О. Шаповалов, С. Яковенко та ін.

У сучасних дослідженнях це поняття використовується вченими в різних аспектах аналізу життєдіяльності людини:

– під час вивчення надзвичайних ситуацій, аварій і катастроф, що характеризуються значними матеріальними, соціальними й екологічними наслідками;

– дослідження проблем інформаційної, інформаційно-психологічної та організаційної безпеки людини й суспільства

– вивчення проблеми психологічного захисту особистості та суспільства, а також культури безпеки як процесу збереження та розвитку цілей, ідеалів, цінностей, норм і традицій людини, родини та суспільства;

– дослідження проблем психологічної безпеки в межах ризикології, в якій вивчаються її різні аспекти: психологічні, соціальні, політичні, технологічні, фінансові, екологічні та інші ризики, прогнозуються їх наслідки.

Найчастіше науковці розглядають психологічну безпеку на трьох рівнях: у рамках суспільної безпеки (макрорівень); на рівні соціального (локального) середовища (родина, друзі, найближче оточення, товариші по службі тощо); на рівні станів та властивостей людини (мікрорівень).

Таким чином, ми бачимо, що на сьогодні існують різні підходи до визначення психологічної безпеки людини: по-перше, психологічна безпека є складною багаторівневою системою; по-друге, психологічна безпека представлена як результат взаємодії різних психічних процесів, станів і властивостей людини і належить до утворень, пов'язаних з активністю людини, її здібностями, готовністю до самореалізації та іншими індивідуально-психологічними і особистісними характеристиками [1, 3, 4, 5]. Психологічну безпеку можна вважати необхідною умовою існування людини як автономного суб'єкта, здатного до самостійної

постановки цілей, самореалізації та само розгортання у професійному та особистісному просторі.

Список бібліографічних посилань

1. Варій М. Й. Психологія: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Київ: Центр учб. літ., 2007. 288 с.

2. Безпека суспільства у регіоні Румунія – Україна – Республіка Молдова: тристоронній підхід/Програма Схід-Схід: «Партнерство без кордонів». Бухарест-Кишинев-Київ, 2008. 132 с. URL: <http://www.gsbs.org.ua/wp-content/uploads/2008.pdf> (дата звернення: 27.02.2017).

3. Мельник В. Безпека особи в системі загальної безпеки. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, Соціологія, Філософія*. 2009. Вип. 11. С. 45–49.

4. Приходько І. І. Концептуальний підхід для систематизації поняття психологічної безпеки людини. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2010. Вип. 8. С. 91–98.

5. Гальчинський А. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи. Методологічні аспекти. Київ: Либідь, 2006. 312 с.

Отримано 28.02.2017

УДК 351.75

Андрій Львович ЗЛОТНИКОВ,

*завідувач науково-дослідної лабораторії (суспільно-політичних проблем)
наукового центру Повітряних Сил Харківського національного
університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба,
кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник;*

Анатолій Анатолійович ГОЛОТА,

*науковий співробітник науково-дослідної
лабораторії (суспільно-політичних проблем)
наукового центру Повітряних Сил Харківського національного
університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба*

МОБІЛЬНІ ПУНКТИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Обґрунтовано необхідність активного впровадження мобільних автоматизованих комплексів масового безконтактного впливу для реалізації правоохоронних та бойових завдань з найменшими втратами та неслововими засобами. Стверджується, що наявні види мобільних технічних засобів впливу потребують принципового вдосконалення, використання сучасних зразків технічних засобів та методик їх застосування.

Сьогодні співробітники силових структур України здійснюють свою діяльність у надскладних умовах реформування політичної, економічної, правозахисної систем, виконують свої службові обов'язки